

อำนาจ ความจริง และสันติภาพ
พระไพศาล วิสาโล

ประเด็นแรก คำว่าอำนาจและความจริง เป็นคำที่อยู่ตรงข้ามกัน อำนาจต้องการบังคับให้ทุกอย่างเป็นไปในแนวเดียวกัน แต่ความจริงต้องอาศัยเสรีภาพ เพราะความจริงไม่ใช่สิ่งที่จะเสนอหน้ามาให้เราเห็น แต่ต้องใช้กระบวนการทางปัญญาในการค้นหา ไม่ว่าจะเป็ความจริงทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทางโลก แม้กระทั่งทางธรรมก็ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญา

การแสวงหาความจริงต้องอาศัยเสรีภาพ เพราะว่ามีมนุษย์มีความจำกัด มีอคติ แต่ถ้ามีเสรีภาพก็เปิดโอกาสให้คนสามารถแสวงหาความจริงได้ ใต้เถียงได้ เพื่อพิสูจน์ว่าอะไรคือความจริงกันแน่ ต้องอาศัยเสรีภาพและความหลากหลาย แต่อำนาจต้องการทำให้ทุกอย่างอยู่ในแนวเดียวกัน อำนาจไม่ชอบเสรีภาพ เพราะฉะนั้นอำนาจจึงเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงความจริง

ประเด็นที่สอง ความจริงต้องอาศัยการตั้งคำถาม ซึ่งเป็นกระบวนการหรือศิลปะในการเข้าถึงความจริง ถ้าตั้งคำถามถูกก็สามารถค้นพบความจริง แต่อำนาจไม่ต้องการการตั้งคำถามเพราะว่าอำนาจต้องการให้ทุกคนเชื่อหรือสยบ เช่น การที่ทุกคนเชื่อนายกฯ เพราะมีอำนาจ แต่เมื่อมีใครที่ไม่เชื่อในนายกฯ ก็เพราะว่าอำนาจถูกลดทอนลง

ประเด็นที่สาม อำนาจจะภูมิใจและเชื่อมั่นว่าทุกอย่างจัดการได้ ถ้ามีเงินและมีอำนาจทางการเมืองก็สามารถจัดการใครก็ได้ แต่ความจริงไม่ยอมให้ใครจัดการ ความจริงก็คงอยู่เช่นนั้น เพียงแต่เราจะเข้าถึงความจริงได้หรือไม่ นี่คือนิสัยที่อำนาจยอมรับไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะพยายามบิดเบือนความจริง อันที่จริงความจริงบิดเบือนไม่ได้ แต่การสร้างความจริงที่บิดเบือนได้ เรียกว่าความเท็จ หรือการสร้างความเท็จเข้ามาแทนความจริง เรียกว่าความเท็จเท็จ

อำนาจ เกือบจะกลัวความจริง เพราะอำนาจทำอะไรความจริงไม่ได้ ได้แต่เพียงแต่สร้างความเท็จเข้ามาทดแทนความจริง อำนาจและความจริงก็เหมือนอยู่คนละขั้ว ผลก็คือผู้มีอำนาจจะเกลียดและกลัวความจริง แต่ไม่สำคัญเท่ากับอำนาจที่เข้าไปผูกขาดความจริง เพราะเมื่อผูกขาดความจริงก็จะรู้สึกว่าจะอยู่ในฝ่ายที่ถูกต้อง เพราะเมื่อผูกขาดความจริงก็จะรู้สึกว่าจะอยู่ในฝ่ายที่ถูกต้อง และคิดว่าเข้าถึงความจริงสูงสุดแล้ว ซึ่งสามารถทำให้เกิดการทำลายล้างมากมาย ในสารวันสันติภาพสากล ปี ๒๕๔๙ ได้กล่าวถึงกลุ่มที่คลั่งศาสนา กลุ่มก่อการร้ายว่าอันตรายอย่างไร ส่วนหนึ่งคนเหล่านี้เชื่อว่าเขาเข้าถึงความจริงแล้วและเขาเท่านั้นที่เข้าถึงความจริง คนอื่นไม่สามารถเข้าถึงความจริงได้ ฉะนั้น ถ้าไม่เชื่อเขาก็ต้องตายหรือถูกจับกุม นี่คือนิสัยที่อำนาจที่มักกลัวยิ่งกว่าอำนาจใดๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้สันติภาพไม่เกิดขึ้น เมื่อผู้มีอำนาจเชื่อว่าเขาเป็นผู้ผูกขาดความจริง ซึ่งไม่ได้ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับผู้ที่คลั่งศาสนาหรือคลั่งอุดมการณ์เท่านั้น ในสมัยสตาลิน เลนิน หรือพอลพต คนเหล่านี้เชื่อว่าเขาผูกขาดความจริงเกี่ยวกับกระบวนการทางประวัติศาสตร์ความจริงเกี่ยวกับการต่อสู้ทางชนชั้น ความจริงที่จะนำไปสู่โลกอุดมคติ ความจริงเหล่านี้เขาเข้าถึงแล้ว และเป็นความจริงสูงสุดที่ไม่มีใครเข้าถึง เพราะฉะนั้นใครที่ตั้งคำถามหรือปฏิเสธก็จะถูกกำจัด นี่คือนิสัยที่อำนาจที่ผูกขาดความจริง ซึ่งตรงนี้เป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังมาก ในทางพุทธศาสนาเรียกว่าความยึดติดในทิวภูมิธรรม ภาษาบาลีเรียกว่าทิวูปาทาน ยึดติดในทิวภูมิธรรมหรือทิวภูมิที่ยึดติด เพราะคิดว่าตัวเองเข้าถึงความจริงแล้ว และสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปสู่การทำลายล้างได้ โลกนี้ไม่มีสันติภาพเพราะเกิดจากผู้มีอำนาจต้องการจะสถาปนาความจริงในรูปแบบฉบับของตนเอง และสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือสงครามระหว่างศาสนา สงครามระหว่างอุดมการณ์ เพราะต่างเชื่อว่าตนเองได้ผูกขาดความจริงตั้งแต่สงครามครูเสด สงคราม ๓๐ ปีในยุโรป สงครามโลกครั้งที่ ๒ สงครามเย็น และยังคงมีอยู่เช่นนี้เรื่อยไป

ในพุทธศาสนามีคำหนึ่งเรียกว่าสังจານุรักษ์ หมายถึงผู้ที่เชื่อมั่นหรือรักษาสัจจะ ในแง่ที่ว่าแม้ตัวเองเชื่อว่าตนเองเข้าถึงความจริง รู้ความจริง แต่ก็ไม่ผูกขาดว่าตนเองเท่านั้นที่ถูกต้อง คนอื่นก็สามารถที่จะเข้าถึงความจริงโดยใช้วิธีการที่ต่างกัน ความใจกว้างและรับฟังคนที่คิดแตกต่างกันเป็นสิ่งที่เราต้องตระหนัก ซึ่งอำนาจกับความจริงเป็นสิ่งที่อยู่กันคนละฝั่ง เมื่อมีอำนาจมาก ความจริงก็จะถูกปิดบัง แต่ไม่ใช่ว่าความจริงจะไม่มีอำนาจ

ประเด็นที่สี่ ความจริงก็มีอำนาจ อย่างที่มหาตมาคานธี เรียกว่า สัตยาเคราะห์ คือ กระบวนการที่เอาความจริงมาแสดง โดยการยึดมั่นในความจริงอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะโดนกระทำทารุณต่างๆ ก็จะไม่ยอมถอย ในแนวทางสันติวิธีให้ปรากฏในการทำหายความจริงที่มีการแทรกซ้อนขึ้นมา ซึ่งสามารถสันคลอนระบบกฎหมายและโครงสร้างที่อยู่ติธรรมได้ ทั้งหมดนี้ต้องใช้พลังแห่งสัจจะ แต่ไม่ใช่การใช้พลังแห่งการพูดเพียงอย่างเดียว ยังต้องเอาตัวเข้าไปขวางโครงสร้างที่อยู่ติธรรม ดังกรณีที่มีมาร์ติน ลูเธอร์คิงให้คนดำไปนั่งในสถานที่ของคนขาว ซึ่งหมายถึงการนำเอาความจริงมาเปิดเผยว่าคนดำถูกยึดเยียดให้ยอมรับว่าเป็นพลเมืองชั้นสอง ถูกเลือกปฏิบัติได้ ในการทำเช่นนี้จะถูกมองว่าก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม แต่ที่จริงแล้วเป็นการสถาปนาสันติภาพให้เกิดขึ้น คือโครงสร้างที่ตั้งบนสัจจะและความยุติธรรมอย่างแท้จริง การยึดมั่นในความจริง โดยไม่ใช้กำลังอาวุธ ใช้สันติวิธีและหลักอหิงสา จะเป็นการเขย่าโครงสร้างที่อยู่ติธรรมและไม่มีสันติ และสามารถก่อให้เกิดสันติภาพได้ในที่สุด เพราะสังคมได้ยอมรับความแตกต่างอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงสีผิว เชื้อชาติ ศาสนา ความจริงมีพลัง โดยไม่ต้องอิงอำนาจใดๆ ทั้งสิ้น แต่สิ่งที่ต้องระวัง คืออย่าไปยึดมั่นในความจริงของตน จนกระทั่งไม่รับรู้ความจริงของผู้อื่น โดยเฉพาะศาสนิกชนซึ่งจะเป็นที่มาของความรุนแรงและความไม่มีสันติ

ความจริงมีหลายระดับ ความจริงที่ดีก็มี ความจริงที่ไม่อยากเปิดเผยก็มี ผู้มีอำนาจจึงเลือกที่จะเปิดเผยความจริงเพียงด้านเดียว และไม่เปิดเผยความจริงที่เป็นผลเสีย ความจริงมีหลายระดับขึ้นอยู่กับว่าเราจะมีปัญญา มองไปได้ในระดับใด

นอกจากนี้ยังมีความจริงที่มีประโยชน์ และความจริงที่ไร้ประโยชน์ ตรงนี้คือสิ่งที่เราต้องใช้อย่างแยกแยะจากสื่อต่างๆ เราจะเข้าถึงความจริงได้อย่างไร การโยนเข้าถึงสันติภาพ ต้องมีความจริงถึงจะเกิดสันติภาพ และต้องเป็นความจริงที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความถูกต้องและยุติธรรมที่ใดที่มีการสกัดกั้นความจริง ที่นั่นไม่มีสันติภาพ เวลานี้มีการกล่าวหาว่ากลุ่มที่คลั่งศาสนาหรือกลุ่มที่ก่อความรุนแรง ว่าเป็นพวกที่ทำลายสันติภาพ แต่เราต้องมองอีกด้านหนึ่งว่าคนเหล่านี้ก็เป็นผลพวงจากสังคมและโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งไม่อนุญาตให้ความจริงหรือเสรีภาพเกิดขึ้น กระบวนการก่อการร้ายไม่ใช่ตัวก่อการ แต่เป็นเหยื่อของความอยุติธรรมและอำนาจนิยมที่ปิดกั้นเสรีภาพในการแสวงหาความจริง เพราะฉะนั้นการจะต่อสู้กับขบวนการเหล่านี้ต้องไม่สู้ด้วยอาวุธ แต่จะเป็นการสู้ด้วยการเปิดเผยความจริง และใช้เสรีภาพในการแสวงหาความจริง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขความอยุติธรรมได้

ความจริงเป็นกุญแจไปสู่สันติภาพ ทำให้ความเลวร้าย ความอยุติธรรม ไม่สามารถหลบซ่อนอยู่ได้ เพราะความจริงได้เปิดโปงสิ่งเหล่านั้นออกมา ความจริงทำให้การจัดการแก้ไขได้ถูกต้อง ความจริงเป็นสะพานไปสู่สันติภาพได้ โดยเฉพาะเมื่อความจริงนั้นเป็นความจริงที่เป็นสาระ และความจริงยังนำไปสู่ความรักได้ด้วย ซึ่งความรักนำไปสู่สันติภาพ ถ้าเราเข้าใจคนอย่างครบถ้วนรอบด้าน จะทำให้เราเกลียดกันน้อยลง ความรักและความเมตตาเกิดขึ้น สันติภาพก็จะสามารถเกิดขึ้นได้

จาก งานสัมมนาศึกษาสารวันสันติภาพสากลประจำปี ๒๐๐๖ "สันติภาพ ดำรงอยู่ในความจริง" และเสวนา "อำนาจ ความจริง และสันติภาพ" วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ณ ห้องประชุมชั้น ๑๐ อาคารสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย จัดโดย คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ (ยส.)